

עין משפט נר מצוה

ר' א ב מיי פירא מהל' ע"ז הלכה טו סגמ שס טוש"ע י"ד פ' קעט עקיף טו:

מוסף רש"י

נאמר מבשפה לא תחיה. ולא פירש בלחיו מיתה תמות, ונאמר אללו כל שוכב עם בהמה מות יומת, סמכו ענין לו. סמכמו פרשת מכשפה לא תחיה לשוכב עם בהמה (ברכות כא.). מה שוכב עם בהמה בסקילה. כדלמדמין לה (ולעיל ד:). בגויה שזו דמהרננו דהכל ממי הרוג מהרגנו דממית (ברכות שם) וא: דכתיב בלשה הרגעת לבהמה דמיהם צם, וכל דמיהם צם בסקילה היא. דגמרינן מאזכ וידעונו דכתיב בצי ירגמו אותם דמיהם צם (יבמות ד.). וכי מפני שסמכו ענין לו. לשוכב עם בהמה, טיאל זה המכשף לסקילה. שהא חמורה מכל מיתות שנקלה. אלל מקלה מפרש יט לו נמקום אחר שהא בסקילה (ברכות כא.). אוב וידעוני בכלל. לא תחיה דכל הנמשכים היו, ולמה יצאו. כפי ענינן, כשפירשין לסקילה, דכתיב בלכן ירגמו אותם דמיהם צם. להקיש אליהו. את כל הכלל שזו חמורה כהן שכל דבר שהיה בכלל ואלא מן הכלל ללמד לא ללמד על ענינו יאל אלל ללמד על הכלל טול יאל (שם). שני כתובין הבאין כאחד אין מלמדוין. מלה כתב אחד ונאמר טולו מניה (קדושין בד.). כשפירש טטריקון מנחיש פמליא של מעלה, שלל גזרו על אדם לא למות והוא מת על ידי כשפים (חולין ט:). אפילו לדבר כשפים. אינן מלמדו, כלומר שלל מדעתו, שאס אינ גזירה מלפניו אינ מרישין לו לאדם (שם). מהדרא. מחמת וטורחת שלל יבין. למשקל עפרא. לעשות לו כשפים להימיו (שם). עיגלא תילתא. גדול כחילו הגיע לשלש שני וגמרה גדילתו, דהכי שפתי ומהכי למילכ, כמו (כ"ט סח). ומגדלין אותן עד שהיו משולשין, ל"א שהיה טוב ובעל טעם כחילו הוא שלשי לבטן (יעיר סח.). כלה מדרבוותך. מל מדגרינן עד שתגיע אלל נגעים ואלהות שהן חמורים ובהם אתה מחודד ולא בהגדה: שריקא להם: ומקום (חגיגה ד: ושם: ברכ:).

סז:

מיתה אחת. כל מיתה האמורה לבני נח אינו אלל סייף [לעיל ט:]: **סמכו ענין** לו. סמך ענין המכשף לשוכב עם בהמה. ענין פרשה: **שוכב עם בהמה בסקילה.** הא ילפינן לה בזהאי פרקין^(א) מדמיהם צם דכתיב צם בפרשת קדושים תהיו ויקרא בן וגמרי^(ב) לה מאזכ וידעוני דכתיב בזה בלכן ירגמו אותם דמיהם צם (ויקרא ט:): רבי יהודה לא דריש סמוכין: **נוטיל.** את זה מדין מיתות קלות לסקילה החמורה מכולן: **אלא.** מכלל ופרט את למד בסקילה: **צנלל.** כל המכשפים היו וכצר חייב בהן הכתוב מיתה דכתיב לא תחיה למה יאלו להזכירן בענינן ולכתוב בהן סקילה להקיש להם את הכלל וזו מדה בתורה כל דבר שהיה בכלל וילא מן הכלל וכו': **שני כסובין.** הוה ליה למכתב חד או אזכ או ידעוני ולשמוק: **עדא אמרה.** כמו הדא אמרה זאת אומרת: **קסבר ר' יהודה וכו'.** ובכל דוכתי דאמר אלל למ"ד מלמדין מאי איכא למימר ר' יהודה היא ומהכל ילפינן: **כשפים.** נוטריקון כחש פמליא של מעלה שעל מי שנגזר לחיות ממיתין: **אפילו כשפים.** אינ בהן כח לפני גזרתו שאין כח מלכדו: **מסוסי כרעיס.** לעשות לו מכשפות: **אס מססיוע.** מילמך. אס את מללחת לעשות לי מכשפות עשי: **אינ עוד מלכדו כסיב.** ואס המקום חפץ צי לא תוכלי להרע ואס תוכלי מאתו יאל ואני מקבלן: **דניפש וכוסיא.** ומסרי נפשיה^(ט) משמיא לאלולי: **צלט צסתר:** כמו (שופטים ד') ותבא ס' צלט ואינ נראין. כל מקום שנאמר צלטיהס היו החרטומין עושין צלחשיהס ע"י שדים: **צלטיהס אלו מעשה כשפים.** שאינו עושה על ידי שדים אלל מעממו: **לסט הכריז המהפכר לשמור את דרך עץ החיים.** ומתהפכת מאלהי ודומה לכשפים וללס ע"י שדים היתה מתהפכת אלל מאלהי וקרי ליה לט: **דקפיד אמנא שז.** מני שמקפיד על הכלי שאינו יכול לעשות דבר בלא כלי הראוי לאותו דבר כגון שרי בזהן שזריכין סכין שקמו שמור ושרי כוס שזריכין כוס של וכוית: **דלא קפיד אמנא.** שצכל כלי היה עושה: **כהלכות שצם.** דמלאכות בסקילה וצבות פטור אלל אסור ויזיד צצי ולפור שנכנסת לו תחת כנפיו יושב ומשמרו עד שתחשך ומפיס מורסא להוציא ממנה לחה הכי איתא בפרק רבי אליעזר דאורג (שבת דף קו). וכן דל נחש צמתנסק צו שלל ישכז אותו מותר לכתחילה הכא נמי העושה מעשה ממש בסקילה: **האותו אס העיניס.** מראה כחילו עושה ואינו עושה כלום פטור אלל אסור: **עסקי כהלכות יאירה.** וממילא אצרו להו עגלא תילתא על ידי שהיו מנרפים אותיות השם שצהס נצרא העולם ואין כאן משום מכשפות דמעשה הקצ"ה הן

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

מיתה אחת. כל מיתה האמורה לבני נח אינו אלל סייף [לעיל ט:]: **סמכו ענין** לו. סמך ענין המכשף לשוכב עם בהמה. ענין פרשה: **שוכב עם בהמה בסקילה.** הא ילפינן לה בזהאי פרקין^(א) מדמיהם צם דכתיב צם בפרשת קדושים תהיו ויקרא בן וגמרי^(ב) לה מאזכ וידעוני דכתיב בזה בלכן ירגמו אותם דמיהם צם (ויקרא ט:): רבי יהודה לא דריש סמוכין: **נוטיל.** את זה מדין מיתות קלות לסקילה החמורה מכולן: **אלא.** מכלל ופרט את למד בסקילה: **צנלל.** כל המכשפים היו וכצר חייב בהן הכתוב מיתה דכתיב לא תחיה למה יאלו להזכירן בענינן ולכתוב בהן סקילה להקיש להם את הכלל וזו מדה בתורה כל דבר שהיה בכלל וילא מן הכלל וכו': **שני כסובין.** הוה ליה למכתב חד או אזכ או ידעוני ולשמוק: **עדא אמרה.** כמו הדא אמרה זאת אומרת: **קסבר ר' יהודה וכו'.** ובכל דוכתי דאמר אלל למ"ד מלמדין מאי איכא למימר ר' יהודה היא ומהכל ילפינן: **כשפים.** נוטריקון כחש פמליא של מעלה שעל מי שנגזר לחיות ממיתין: **אפילו כשפים.** אינ בהן כח לפני גזרתו שאין כח מלכדו: **מסוסי כרעיס.** לעשות לו מכשפות: **אס מססיוע.** מילמך. אס את מללחת לעשות לי מכשפות עשי: **אינ עוד מלכדו כסיב.** ואס המקום חפץ צי לא תוכלי להרע ואס תוכלי מאתו יאל ואני מקבלן: **דניפש וכוסיא.** ומסרי נפשיה^(ט) משמיא לאלולי: **צלט צסתר:** כמו (שופטים ד') ותבא ס' צלט ואינ נראין. כל מקום שנאמר צלטיהס היו החרטומין עושין צלחשיהס ע"י שדים: **צלטיהס אלו מעשה כשפים.** שאינו עושה על ידי שדים אלל מעממו: **לסט הכריז המהפכר לשמור את דרך עץ החיים.** ומתהפכת מאלהי ודומה לכשפים וללס ע"י שדים היתה מתהפכת אלל מאלהי וקרי ליה לט: **דקפיד אמנא שז.** מני שמקפיד על הכלי שאינו יכול לעשות דבר בלא כלי הראוי לאותו דבר כגון שרי בזהן שזריכין סכין שקמו שמור ושרי כוס שזריכין כוס של וכוית: **דלא קפיד אמנא.** שצכל כלי היה עושה: **כהלכות שצם.** דמלאכות בסקילה וצבות פטור אלל אסור ויזיד צצי ולפור שנכנסת לו תחת כנפיו יושב ומשמרו עד שתחשך ומפיס מורסא להוציא ממנה לחה הכי איתא בפרק רבי אליעזר דאורג (שבת דף קו). וכן דל נחש צמתנסק צו שלל ישכז אותו מותר לכתחילה הכא נמי העושה מעשה ממש בסקילה: **האותו אס העיניס.** מראה כחילו עושה ואינו עושה כלום פטור אלל אסור: **עסקי כהלכות יאירה.** וממילא אצרו להו עגלא תילתא על ידי שהיו מנרפים אותיות השם שצהס נצרא העולם ואין כאן משום מכשפות דמעשה הקצ"ה הן

מיתה אחת^(א) בין עזאי אומר נאמר¹ מבשפה לא תחיה ונאמר² כל שוכב עם בהמה מות יומת סמכו ענין לו מה שוכב עם בהמה בסקילה אף מבשף בסקילה אמר לו רבי יהודה וכי מפני שסמכו ענין לו נוציא לזה בסקילה אלא אוב וידעוני בכלל מבשפים היו ולמה יצאו להקיש עליהן ולומר לך מה אוב וידעוני בסקילה אף מבשף בסקילה לרבי יהודה נמי ליהוו אוב וידעוני שני כתובים הבאים כאחד^ב וכל שני כתובין הבאין כאחד אין מלמדין אמר רבי זכריה עדא אמרה קסבר ר' יהודה^ג שני כתובין הבאין כאחד מלמדין^ד אמר רבי יוחנן למה נקרא שמן כשפים שמכחישין פמליא של מועלה: **אין עוד מלכדו** אמר רבי חנינא אפילו לדבר כשפים ההיא איתתא דהות קא מהדרא למשקל עפרא מתותי כרעיה דרבי חנינא אמר לה אי מסתייעת זילי עבידי אין עוד מלכדו כתיב איני והאמר רבי יוחנן למה נקרא שמן מבשפים שמכחישין פמליא של מועלה שאני רבי חנינא דנפיש זכותיה אמר רבי אייבו בר נגרי אמר רבי חייא בר אבא⁴ בלטיהם אלו מעשה שדים⁵ בלחטיהם אלו מעשה כשפים וכן הוא אומר⁶ ואת להט הררב המתהפכת אמר אביי דקפיד אמנא שד דלא קפיד אמנא כשפים אמר אביי הלכות כשפים כהלכות שבת יש מהן בסקילה ויש מהן פטור אבל אסור ויש מהן מותר לכתחלה^א העושה מעשה בסקילה האוחז את העינים פטור אבל אסור מותר לכתחלה^ב כדרב חנינא ורב אושעיא כל מעלי שבתא הוו עסקי בהלכות יצירה ומיברי להו עיגלא תילתא ואבלי ליה אמר רב אשי חזינא ליה לאבוה דקרנא דנפיין ושדי כריכי דשיראי מנחיריה⁷ ויאמרו החרטומים אל פרעה אצבע אלהים היא אמר ר' אליעזר מיכן שאין השד יכול לבראות בריה פחות מבשעורה רב פפא אמר האלהים אפילו כגמלא נמי לא מצי ברי האי מיכניף ליה והאי לא מיכניף ליה א"ל רב לרבי חייא לדידי חזי לי ההוא טייעא דשקליה לספסירא וגיידיה לגמלא וטרף ליה בטבלא וקם אמר ליה לבתר הכי דם ופרתא מי הואי אלא ההיא אחיות עינים הוה זעירי איקלע לאלכסנדראי של מצרים וכן חמרא כי ממוא לאשקוייה מיא פשר וקם גמלא דוסקניתא אמרו ליה אי לאו זעירי את לא הוה מהדריןן לך מי איכא דובין מידי הכא ולא בדיק ליה אמיא: ינאי איקלע לההוא אושפיזא אמר להו אשקין מיא קריבו שתיתא חזא דקא מרחשן שפוותה שדא פורתא מיניה הוו עקריב אמר להו אנא שתאי מדידכו אתון נמי שתו מדידי אשקייה הואי חמרא רכבה סליק לשוקא אתא חברתה פשרה לה חזייה דרכיב וקאי אאיתתא בשוקא⁸ ותעל הצפרדע ותכס את ארץ מצרים אמר ר' אלעזר צפרדע אחת היתה השריצה ומלאה כל ארץ מצרים כתנאי רבי עקיבא אומר צפרדע אחת היתה ומלאה כל ארץ מצרים⁹ אמר לו רבי אלעזר בן עזריה עקיבא מה לך אצל הגדה כלה מדברותיך ולך אצל נגעים ואהלות צפרדע אחת היתה שרקה להם והם באו: אמר ר' עקיבא כו': והא

ע"י שם קדושה שלו הוא: אצוה דקרנא. מכשף היה: מנפץ. חוטמו צכת. מוקיין^ר צלע"ז: ושדי כריכי דשיראי מנחיריו. משליך חתיכות של מעילים: אלצע אלהים היא. מכה זו של כניס לא על ידי מכשפות צאה אלל על פי הקצ"ה דלחן לחרטומים יכולת צה: לא מצי כרי. אין יכול לצרוא אפילו צריה גדולה אלל כשהשד צריך לצריות גדולות הוא מאסף ומציא מן ההפקר: האי מיכניף ליה. צריות גדולות נוחים לקצצם ונאספים יחד אליו אצל צריה קטנה אינה נאספת שאין צה כח לצא ממקום רחוק: הכי גרסינן אמר לו רב לרבי חייא. ולא גרסינן איני: טייעא. סוחר ערבי: שקל ספסירא וגיידיה לגמליה. נטל חרצ וחתך גמל לאצרים. גיידיה כמו ראוהו מגוייד דבפרק בתרא דיצמות (דף קכ:): וטרף ליה צעצלא וקם. קשקש לו צווג אשקיל"א צלע"ז ועמד לו על רגליו: אמר לו. רבי חייא לרצ: לצטר הכי דם ופרתא מי הוה. אחר שעמד הגמל כלום נמצאת שם לכלוך מן הדם והפרש: ההוא אחיות עינים הוה. ולא מגוייד הוא שאינו יכול להחיות המת: פשר. נמס המכשפות. כל מיילי מכשפות נצדקין על מים חיים ונמוחין: קם גמלא דסקוניסא. נעשה החמור דף של גשר שעשו מחלה את הדף חמור. גמלא גשר. סקוניתא מין עץ הוא: איכא דובין מידעס הכא וכו'. כלומר יש לוקח צעיר הואת שמוחזקת צכשפים שום סחורה ואינו צודקה על המים: ינאי איקלע להסיא אושפיזא. ולא גרסינן רבי ינאי איניש מעליא הוא שעשה כשפים: שפיסא. קמח טרוף צמים: חזייה דמרחשן שפוותה. ראה ינאי האשה המציאה לו המשקה שהיו שפתיה נעות הכיר שכשפית היא: שדא פורתא. מן המשקה ללרץ ונעשו עקריבים: אלא שפאי מדידכו. לא גלה להם הדצר שהצין בצצר והראה עצמו כחילו שזה: הואי חמרא. האשה נעשית חמור: רכבה. ינאי וסליק בשוקא: פשרא לה. מיחת את הכשפים וחזרה לקדמותה: הפצדע. אחת משמע: השריצה. ממעיה ויאלו ולדות: מדצרוסין. מנע מדצריך ופנה להלכות נגעים ואהלות שהן חמורים ובהם אתה מחודד ולא בהגדה: שריקא להם. ושמעו קולה כל הצפרדעים שצעולם והם צאו: והא

מסורת הש"ס

- (א) צרכות כא: יצמות ד. (לעיל ה.). (ב) נקדושינ כד. (ש"ץ, א) [שם לה.], (ד) חולין ז: (ס) לעיל סה: (1) י"ג אלעזר, (1) [לעיל לח: חמינה יד.], (ח) [לעיל מד סוע"א לענין משכב זכור, אלל דרשה זו נמצאת בירוש' דפרקין י"ז], (ט) כ"סא: נפשייהו, (י) צירות ג כתוב: ותבא בלט, (י) [י"ל אליו בלט], (1) [י"ל שלל], בלטא.

תורה אור השלם

- מבשפה לא תחיה: שמות כב יז
- כל שוכב עם בהמה מות יומת: שמות כב יח
- אתה הראת לדעת כי יי הוא האֱלֹהִים אִין עזר מלכדו: דברים ד לה
- ויעשו בן חרטמי מצרים בלטיהם ויחזק לב פרעה ואלא שָׁמַע אֱלֹהִים בְּאֲשֶׁר דָּבַר יְיָ: שמות כב
- ויקרא גם פרעה לַחֲבָבִים וּלְמַכְשָׁפִים וַיַּעֲשׂוּ בֶן חֲרָטְמֵי מִצְרַיִם בְּלִטְיָהֶם וַיַּחֲזִק לֵב פְּרַעְיָה וְאֵלֹהִים בְּאֲשֶׁר דָּבַר יְיָ: שמות ז יא
- וַיִּגְרֹשׁ אֶת הָאֱדָמִים וַיִּשְׁכַּן מִקְדָּם לָנֹן עַד אֶת הַכְּרִבִּים וְאֵת לַהֲטַת הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת לְשֹׁמֵר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים: בראשית ג כד
- וַיֹּאמְרוּ הַחֲרָטְמִים אֵל פְּרַעְיָה אֲצַבֵּעַ אֱלֹהִים הִוא וַיַּחֲזֹק לֵב פְּרַעְיָה וְאֵל שָׁמַע אֱלֹהִים בְּאֲשֶׁר דָּבַר יְיָ: שמות ח טו
- וַיֵּט אֶדְרִיךְ אֶת יָדוֹ עַל מִימֵי מִצְרַיִם וַתַּעַל הַצַּפְרָדַּע וַתִּכַּס אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם: שמות ח ב

לעזר רש"י

מוקיין^ר. לקח את האר. אשקיל"א [אשקיליט"א]. פעמון קטן.

מסורת הש"ס

(א) כלים פכ"ג מ"א ע"ש, (ב) נ"ל והאמוס וכן בכ"מ המוכר כחן בנמ' ובכש"י ובתוס' אימוס כס' ז"ל במ"ס וכן בערוך א"תא אימוס במ"ס ור"א במשנה דכלים א, (ג) שם פכ"ז מ"ד] שבת קמ"א, (ד) ר"ה כד: שבת ע"ה, ע"ז ית. ודף מג"א, (ה) עיי' רש"א בח"א, (ו) כס"א: שעתנין זה כחול מחול קיסם של עץ או של כסף שחוצצין בתוכו, (ז) נ"ל מוספתא דכלים כ"ב פ"ג ה"ג, (ח) (ע' תוס' סוכה יב: ד"ה מהו דמימא וכו' מה שהשיגו אפרש"י דהכא), (ט) ויהא דהביא רש"י ממוספתא דזקא ולא מתנחם מפורש' בכלים פכ"ו מ"ד ומייתי לה הש"ס בשבת דף קמ"א: פלוגתא דר' אליעזר ותכמים ע"ש מנחם ליישנ', (י) [כלים כ"ב פ"ה ה"ב וע"ש], (יא) [שבת דף סד:] (י) [וע"פ תוס' יבמות יג: ד"ה דלמיר רתמנא],

גליון הש"ס

רש"י ר"ה לחלוץ תפיליו וכו' דקשרב שבת לאו וכו' תפילין. עיי' מג"א סי' שח ס"ק יא: שם ר"ה משקלות קטנה וכו' לחפזות בעור. עיי' כ"ב דף פ"ט ע"ב מוספות ד"ה ולא:

הגהות הב"ח

(א) גמ' דעמו מירשבת ודעת אמו נטרפה:

הגהות מוהר"ב רנשבורג

א] רש"י ד"ה ולא חסרתי מרבתי וכו' ולקבל מהם חכמה אלא. מלת אלא נמחק וי"צ ז"ל אפי' ב] בא"ד יתרון חכמתי מהם אפי'. מלת אפילו נמחק וי"צ ז"ל אלא:

לעזי רש"י

פלוט"ה [פליוט"א]. כדור.

מוסף רש"י

אבל אתה למד להבין ולהורות. כלומר להבין מעשיות כמה הם מקולקלים ולהורות לצניץ לא תעשה כך וכך שזה הוא חק הגויס (דברים יח ט) ואז ישנה נבוא שקר לפניך שמצין שהוא מכשף (שבת ע"ה).

הדרן עלך ארבע מיתות

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

והא' מילתא דלקיטת קשואין: ר"ע מר' יהושע גמר לה.
בממיה: **קינוף.**
ארבעה עמודים וכילה פרוסה עליהם כדאמר' בסוכה (דף י:.) **לחלוץ ספיליו.**
של אציו * דקסצר שבת לאו זמן תפילין הוא ואסור להניחן שמא יאל בהן לרשות הרצים:
שדעמו של אצל נטרפה.
וקרוב הוא למות שאילו היתה דעתו מיושבת היה חולץ תפיליו:
איסור סקילה.
הדלקת הנר והטמנת חמין ועוסקין בדבר שאינו אלא איסור שבות דמניח תפילין בשבת אין כאן איסור מלאכה ואפילו יאל לרשות הרצים דהא דרך מלצוש הוא ומכשיטין הוא לו בחול:
נרחוק ארבע אמות.
מפני הנדוי שזרכוהו במחלוקת תנורו של עכנאי בצצא מניעה (דף נט:.) **שלו מהו.**
במה תהא מיתתו: **שלך קשה משלך.**
מפני שלבך פתוח כאולם ואילו שמשתני היית למד תורה הרבה:
נטל.
ר"א שתי זרועותיו: **שנגללין.**
כשגוללין ספר תורה והכתב מכוסה כך תתעלם ומתכסה תורה שבלבי כשאמות לפי שלא שמשוני ולמדו ממני:
ולא חסרתי מרבתי

כלכל המלקק מן היס.
לפי חכמתם שהיתה גדולה אין למדיד עולה לחסרם ולקבל מהם חכמה א] אלא מעט כלכל המלקק מן היס.
וכן תלמידי לא חסרוני ולא קבלו מחכמתי לחסר את יתרון חכמתי מהם ב] אפי' כמו שממסר המכחול בשפופרת בטבול אחד ט:
ולא חסרתי.
כלומר לא חסרתים מחכמתם ממנה שהיו מתחילה גדולים יותר ממני וגם עתה גדולים הם ממני לפי שלא למדתי מחכמתם כי אם מעט מהם:
שופרס.
קנה שנותנין זה כחול.
קיסם של עץ או של כסף שחוצצין ממחול בתוכו^(א) ומטבולו ככחול ומוציאו:
בצברה עז.
בהלכות מראות נגעים:
בנטיעת קשואים.
הלכות מיני כשפים שעל ידיהם נתמלא כל השדה קשואים:
אמרו לו הכדור והאימוס וכו'.
כדור פלוט"ה מחופה עור ומלאה מתוכו למר של איל בדומק וכן אימוס שלהם של עור היה כעין מנגעל וממולא מתוכו שער ופיו תפור וכו' היו עושין המנגעלים כמו שעושין הרענענין שלנו בדפוס של עץ:
הקמיע.
של עור וממולא מתוכו ותלאהו צלואר לגוי:
משקולם קטנה.
כעין אונקיא שעושין מעופרת ומחפין אותה צעור כדי שלא תחסר אצל משקולת גדולה אין דרכה * לחפזות צעור:
וזרור המרגלים.
תופרין המרגלית צעור ותולין אותו צלואר בזהמה לרפואה:
מהו.
לפי שנחלקו צאלו רבי אליעזר וחכמים בסדר טהרות (כלים פכ"ג.)^(א) וחכמים אומרים אינן מקבלין טומאה לפי שכלי עור אין מקבל טומאה אלא אם כן יש לו בית קיבול דהא איתקש לשק והני הואיל וקבולן נעשים למלאותן מלוי בתוכו עולמית לא שמה קבול ט^(א) ורבי אליעזר אומר מקבל טומאה דבית קיבול העשוי למלאות שמה קבול ועוד נחלקו בכדור ובאימוס שנקרעו ונראה חלל שלהם דמודו רבנן דמקבלי טומאה דהא איכא בית קיבול ופליגי לענין טבילה שחכ"א מה שבתוכו חוץ ור' אליעזר אומר מה שבתוכו אינו חוץ דכולי חד כלי הוא ובשעת פטירתו היו רוצין לידע אם חזר צו ושאלוהו מה אהא אומר באתן שני המחלוקות אמר להם טמאים אפילו שלמים והטומאה נוגעת מבחוץ:
ועהרתן כמה שכן.
כלומר אם נקרעו שחכמים מודים שמקבלין טומאה וחלוקין עלי לומר שהמלוי חוץ ועומד אני בדברי שהמלוי אינו חוץ שמטבילין כמות שהן:
מנעל שעל גבי אימוס מהו.
שאף צו נחלקו במוספתא^(א) דטהרות^(א) חכמים אומרין הואיל ואינו מחוסר מלאכה הנריכה אומן שהדיוט יכול לסלקו מעל האימוס כבר שם כלי עליו ועמא ור"א מטרה שעדיין לא נגמרה מלאכתו:
הותר הנדר.
שזרכוהו:
זין קסרי ללוד.
שהיו נושאין את מטתו מקסרי ללוד:
פסח עליו צשורה.
שהיו עושין שורה סביבות המטה להספד:
הרבה מעוט יש לי.
להחליף:
ואין לי שולחני להרלווס.
כלומר הרבה שאלות יש לי לשאלו ואין למי לשאלו:
היכי ענדי.
רבי אליעזר הכי שעשה מעשה בנטיעת קשואין:
להסלמ.
בהם ר"ע הוא דעבר ר' אליעזר:

והא ר' עקיבא מר' יהושע גמיר לה והתניא כשחלה ר' אליעזר נכנסו ר' עקיבא וחביריו לבקרו הוא יושב בקינוף שלו והן יושבין בטרקלין שלו ואותו היום ע"ש היה ונכנסם הורקנום בנו לחלוץ תפיליו גער בו ויצא בגויפה אמר להן לחביריו כמדומה אני שדעתו של אבא נטרפה אמר להן דעתו^(א) ודעת אמו נטרפה היאך מניחין איסור סקילה ועוסקין באיסור שבות כיון שראו חכמים שדעתו מיושבת עליו נכנסו וישבו לפניו מרחוק ד' אמות א"ל למה באתם א"ל ללמוד תורה באנו א"ל ועד עכשיו למה לא באתם א"ל לא היה לנו פנאי אמר להן חמיה אני אם ימותו מיתת עצמן אמר לו ר' עקיבא שלי מהו אמר לו שלך קשה מושלהן נטל שתי זרועותיו והניחן על לבו אמר אוי לכם שתי זרועותיי שהן כשתי ספרי תורה שנגללין הרבה תורה למדתי והרבה תורה לימדתי הרבה תורה למדתי ולא חסרתי מרבתי אפילו ככלב המלקק מן הים הרבה תורה לימדתי ולא חסרוני תלמידי אלא כמכחול בשפופרת ולא עוד אלא שאני שונה שלש מאות הלכות בבהרת עזה ולא היה אדם ששואלני בהן דבר מעולם ולא עוד אלא שאני שונה שלש מאות הלכות ואמרי לה שלשת אלפים הלכות בנטיעת קשואין ולא היה אדם שואלני בהן דבר מעולם חוץ מעקיבא בן יוסף פעם אחת אני והוא מהלכין היינו בדרך אמר לי רבי למדני בנטיעת

סח.

לחלוץ תפילין.
פ"ה של ר' אליעזר אע"ג דלא היה ר"א זו ממקום אחד קרי ליה איסור שבות דכל ט^(א) שאסרו חכמים ללאת צו לרשות הרצים אסור ללאת צו לחזר וה"ה אפי' יושב במקום אי אסור:
היאך מניחין איסור סקי"ה.
משמע דמדליקין ואחר כך חוללין וקשה דצפרק כמה מדליקין (שבת דף לה: ושם) משמע איפכא דתניא שלישיית להדליק את הנר דברי רבי נתן ר' יהודה אומר שלישיית לחלוץ תפילין ופ"ה הם ומדליק צרביעית ואין לומר ומדליק בשניה מדקאמר הם בתר הכי שניה להדליק כמאן לא כר' נתן ולא כרבי יהודה הנשיא וגם אין לומר שמדליק בשלישית וה"ק שלישיית אף לחלוץ תפילין ולעולם מדליק צרישא מדקאמר הם שלישיית להדליק ומוקי לה כרבי נתן ולא כרבי יהודה הנשיא ועוד קשה אטו הורקנום לא ידע מנהגו וי"ל דודאי תפילין צרישא אלא שצאותה שעה איחרו להדליק מפני שהיו טרודין בחוליו ולכן היה גוער צו:
ומההרתן במה שהן.
פ"ה דנחלקו לענין טבילה צנקרעו אי חוץ מה שבתוכו או לא ובהדיא לא אשכחן פלוגתא אלא צפ' כ"ג דכלים תנן הכדור והאימוס והקמיע ותפילין שנקרעו הנוגע בהן טמא כמה שבתוכו טהור אלמא אין תוכו חשוב חיבור ותניא בתוספתא ר' יהושע צ"ק אומר משום ר' אליעזר אף מטבילין כמו שהן אלמא מדלא חיין בטבילה ש"מ דהוי חיבור:
ה"ה מכה בבשרו.
ומשום שרט לנפש (ויקרא יט) ליכא דמשום מורה קענדי כלאמר הרבה מעות יש לי ואין לי שולחני להרלוות^(א):

הדרן עלך ארבע מיתות

קשואין אמרתי דבר אחד נתמלאה כל השדה קשואין אמר לי רבי למדתי נטיעתן למדני עקירתן אמרתי דבר אחד נתקבצו כולן למקום אחד אמרו לו ^(א)הכדור ^(א)והאמוס והקמיע וצרור המרגליות ומשקולות קטנה מהו אמר להן הן טמאין ומהרתן במה שהן ^(א)מנעל שעל גבי האמוס מהו אמר להן הוא טהור ויצאה נשמתו במהרה עמד רבי יהושע על רגליו ואמר הותר הותר הנדר למוצאי שבת פגע בו רבי עקיבא מן קיסרי ללוד היה מכה בבשרו עד שדמו שותת לארץ פתח עליו בשורה ואמר יאבי אבי רכב ישראל ופרשיו הרבה מעות יש לי ואין לי שולחני להרצותן אלמא מרבי אליעזר גמרה מרבי אליעזר ולא סברה הדר גמרה מרבי יהושע ואסברה ניהליה היכי עביד הכי והאנן תנן העושה מעשה חייב להתלמד שאני ^(א)דאמר מר ^(א)לא תלמוד לעשות לעשות אי אתה למד אבל אתה למד להבין ולהורות:

הדרן עלך ארבע מיתות

לחלוץ תפילין.
פ"ה של ר' אליעזר אע"ג דלא היה ר"א זו ממקום אחד קרי ליה איסור שבות דכל ט^(א) שאסרו חכמים ללאת צו לרשות הרצים אסור ללאת צו לחזר וה"ה אפי' יושב במקום אי אסור:
היאך מניחין איסור סקי"ה.
משמע דמדליקין ואחר כך חוללין וקשה דצפרק כמה מדליקין (שבת דף לה: ושם) משמע איפכא דתניא שלישיית להדליק את הנר דברי רבי נתן ר' יהודה אומר שלישיית לחלוץ תפילין ופ"ה הם ומדליק צרביעית ואין לומר ומדליק בשניה מדקאמר הם בתר הכי שניה להדליק כמאן לא כר' נתן ולא כרבי יהודה הנשיא וגם אין לומר שמדליק בשלישית וה"ק שלישיית אף לחלוץ תפילין ולעולם מדליק צרישא מדקאמר הם שלישיית להדליק ומוקי לה כרבי נתן ולא כרבי יהודה הנשיא ועוד קשה אטו הורקנום לא ידע מנהגו וי"ל דודאי תפילין צרישא אלא שצאותה שעה איחרו להדליק מפני שהיו טרודין בחוליו ולכן היה גוער צו:
ומההרתן במה שהן.
פ"ה דנחלקו לענין טבילה צנקרעו אי חוץ מה שבתוכו או לא ובהדיא לא אשכחן פלוגתא דלא צפ' כ"ג דכלים תנן הכדור והאימוס והקמיע ותפילין שנקרעו הנוגע בהן טמא כמה שבתוכו טהור אלמא אין תוכו חשוב חיבור ותניא בתוספתא ר' יהושע צ"ק אומר משום ר' אליעזר אף מטבילין כמו שהן אלמא מדלא חיין בטבילה ש"מ דהוי חיבור:
ה"ה מכה בבשרו.
ומשום שרט לנפש (ויקרא יט) ליכא דמשום מורה קענדי כלאמר הרבה מעות יש לי ואין לי שולחני להרלוות^(א):

הדרן עלך ארבע מיתות

תורה אור

- ↑ ואלישע ראה יהוא מצנע אבי אבי רכב ישראל ופרשיו ולא ראהו עוד ויחזק בבגדיו ויקרעם לשנים קרעים: מלכים ב ב יב
- ↑ בי אתה בא אל הארץ אשר יי אליהך נתן לך לא תלמד לעשות כחוצעבת הגוים ההם: דברים יח ט

עין משפט נר מצוה
א א מיי"פ"ו מהלכות ממרים הלכה ה סמג לאוין רכ: ב ב מיי"שם הל' יא': ג ג ג ד מיי"שם הל' ה: ד ד מיי"שם הל' ו: ה ו מיי"פ"ח מהלכות גזלה הלכה ו:

סח:

בן סורר ומורה. בן הסמוך לגבורתו. וא"ת דילמא שנה שלפני גדלות כדלשכתן (נדה דף מו.) במופלא הסמוך לאיש לענין נדרים ומפר"ת דהכא דריש לאיש דמשמע לשון גבורה כדכתיב (מ"א ז) וחזקת והיית לאיש וא"ת א"כ למה לן במתני' טעמא דשלא צא לכלל מנות וי"ל

דהוי אמינא דמקודם הצאת שערות

מתחיל הזמן דסמוך לגבורתו של איש ואפי' הוי יומר מג' חדשים לא הוה חיישין במה שבימי קטנות כיון דאינו ראוי להוליד דקרינא ביה בן ולא אב:
קמין אי אתה צריך לחזור בו.

וא"ת ומנא ליה להאי קטן ממונא האמרי' צפרק מי שמת (ב"ב דף קסו.) אין זכייה לקטן ואי בשזיכו לו ע"י אחר הא איכא למ"ד בפ' מי שמת' זכין לגדול ואין זכין לקטן ואפי' למ"ד זכין לקטן היינו מדרבנן ולא מדאורייתא דזכייה מתורת שליחות כדמוכח בפ"ק קדבא מליעא (דף יב. ע"ש) דאמרי' חזר משום ידה אימרבי ולא גרע משליחות וקטן לאו בר שליחות הוא ומיהו בפ' התקבל (גיטין דף סד: ושם) גבי לרור חורקין אגוז ונוטלו זוכה לעצמו ואין זוכה לאחרים חפץ ומחזירו לאחר שעה זוכה בין לעצמו בין לאחרים משמע דהיינו מדאורייתא מדפרין למ"ד אחד זה וא' זה זוכה לעצמו ואין זוכה לאחרים מההיא דמערימין על מעשר שני דמשמע דזוכה לאחרים מדאורייתא והא דתנן בזהנוקין (שם דף נט:) מניאת חרש וקטן יש בהן גזל מפני דרכי שלום אבל מדאורייתא לא דעת אחרת מקנה אותן שאני והשתא ניחא הא דאמר בפ' לולב וערבה (סוכה דף מו:) לא ליקני איניש לוליביה ליעוקא דיעוקא מיקנא קני אקנויי לא מקני דמיקנא קני אפילו מדאורייתא דע"י

דעת אחר' מקנה אותן זוכה מדאורייתא לאחרים לרב אסי דגיטין ולעצמו לכולי עלמא והא דאמר בריש פ"ב דקידושין (דף מג. ושם) איש זוכה ואין קטן זוכה היינו דאין ממנה אחרים על פסחו אי נמי שאין זוכה לאחרים קאמר אע"ג דדעת אחרים מקנה אותן ודלא כרב אסי וא"ת והיאך מדקדק בגיטין^(י) דזוכה לאחרים מדפודה מעשר שני לאחרים והלא אפי' לעצמו לא זכי מדאורייתא כשאין דעת אחרים מקנה אותן ובחילול מעשר מי איכא דעת אחרת מקנה לאחרים ע"י זכיות קטן וי"ל דקסבר המקשה דכמו שזוכה לעצמו בחילול מעשר מן התורה מחמת דמופלא סמוך לאיש דאורייתא כמו כן זוכה לאחרים מן התורה וקצת משמע צירושלמי צפרק חלוץ דאס הוא בן דעת אית ליה זכייה מדאורייתא דאמרינן רבנן דקיסרי אמרי כאן בתינוק שיש בו דעת כאן בתינוק שאין בו דעת ובאציהו נשך (ב"מ דף עא.) משמע דלית ליה זכייה מדאורייתא דגרסי' ברוב ספרים קטן נהי דשליחות לית ליה זכייה מדרבנן אית ליה וש ספרים דלא גרסי' מדרבנן ועוד משכחת לה שיש לו ממון לקטן כגון שירש את אביו קודם שנתגייר כדאמרינן בפ"ק דקידושין (דף יח.) דעובד כוכבים יורש את אביו דבר תורה שנא' כי ירשה לעשו נתמי את הר שעיר אי נמי במעשה ידיו דמלאכתו ושכר טרחו שלו מדאורייתא וא"ת היאך יתחייב אדם אשם על גזילו הא אין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן כדדרשין בזהגזל קמא (ב"ק דף קו:) וצפרק שצועת

הדיינים (שעשוע דף מג.) כי יתן איש ואין נתינת קטן כלום וי"ל דהני מילי בטענת כפירה והודאה אבל ע"פ עד אחד נשבעים אי נמי בקופץ ונשבע וא"ת והיאך נתגייר כי אמרינן נמי דקטן אית ליה זכייה מדאורייתא ה"מ ישראל אבל עובד כוכבים אמרינן באציהו נשך (ב"מ דף עב.) דכיון דלא אחי לכלל שליחות לית ליה זכייה אפי' מדרבנן ומיהו הא לאו קושיא היא דא"כ תיקשי לן כל גרים היאך מטבילין אותן אלא כיון דזכייתו ידו באין כאחד שאני אבל אי קטן לית ליה זכייה מדאורייתא ודאי קשה היאך שנתגייר וי"ל כגון שנתגיירה אמו כשהיא מעוברת כדלמרי' צפרק הערל (בימות דף עח. ושם) אשת עובד כוכבים מעוברת שנתגיירה בנה אין לריך טבילה ואפשר השתא דלחרי כן יורש את אמו ומיהו קשה מההיא דפ"ק דכתובות (דף יא. ושם) דאמרי' גר קטן מטבילין אותו ע"ד צ"ד ולכל מילי חשיב גר להמירו צבת ישראל וקידושיו קדושין ובניו חוללין ומייצמין ולכל מילי דאורייתא ולא משמע שיהא מטעם דיש כח ציד חכמים לעקור דבר מן התורה חדא דה"מ בשב ואל תעשה והאי קום עשה הוא ועוד מדפרין מאי קמ"ל תנינא זכין לאדם שלא בפניו וגראה דזכייה דגירות לא דמי לשאר זכיות דמה שב"ד מטבילין אותו אינם קום עשורו אלא הוא זוכה בעצמו ובגופו שנעשה גר ונכנס תחת כנפי השכינה והא דפרין דכתובות (שם) תנינא זכין לאדם שלא בפניו ומשני מהו דתימא עובד כוכבים צהפקירא ניחא ליה היינו משום דאס היתה חובתו לא היה לצ"ד להתמנע להכניס גופו בדבר שיש לו חובה ואפילו בתינוק דלאו בר דעת חשיב גר מדמייתי מקטנה פחותה מצת שלשה שהזכייה בעצמו הוא כדפרישית שהמילה והטבילה בגופו וגם מנינו שאבותינו נכנסו לצרית במילה וטבילה והרנאת דמים וכמה קטנים היו בשעת מתן מורה וצפרק עשרה יוחסין (קידושין דף עז.) אמר ר"ש דגירות שנתגיירה פחותה מצת שלש כשירה לכהונה שזורעו בתוליה בישראל ומייתי ראייה מדכתיב בשלל מדין וכל הטף בנשים וגו' והרי פנחס היה עמיהן ואע"ג דאמרינן בכתובות (דף יא.) הגדילו יכולין למחות הא אמרינן דכשגדלו שעה אחת ולא מיחו שוב אין יכולין למחות דמועיל להו מילה וטבילה של קטנות שהיתה בגופם ואין חסירים אלא קצלת מנות ומתוך שגדלו ולא מיחו היינו קצלה:
בידוע

בן סורר ומורה פרק שמיני סנהדרין

בן סורר ומורה וכו'. סדר נסקלין דתניא צפרקין דלעילי^(ז) מסיים הלכותיו ואזיל:
משיבא **צ' שערות**. אבל מקמי הכי לא מיענש כדמפרש ואזיל שעדיין לא צא לכלל מנות:
עד שיקיף זקן. שיהא זקן מוקף שער סביב כולו:
הסחסון ולא העליון. לא זקן ממש אלא זקן אותו המקום אלא שדברו חכמים

בלשון נקיה:
שנאמר בן ולא איש. וזה משהקיף זקן איש הוא. ואע"ג דבן מקטנותו קרוי בן לא מניין לחיובי' מקמי שביא שמי שערות דקטן פטור שלא צא לכלל מנות הלכך חיוביה צתר הכי הוא. ואע"ג דמכי מייתי שמי שערות לענין כל התורה איש הוי מיהו כי מיעטיה קרא לאו בתחלת אישותו קא ממעט כדמפרש בגמרא בן הסמוך לגבורתו של איש אלמא בתחלת אישותו חיוביה קרא:
גמ' היכא אשכחן. בשאר עונשין דענש הכתוב את הקטן דהכא בעי קרא למיפטריה:
אטו בן סורר ומורה על שם חטאו נהרג. דנבעי בר עונשין וכי מה חטא שיהרג מפני שאכל תרמימר בשר ושתה חזי לגו יין ועל שם סופו נהרג כדמפרש בשליה פרכין (דף עב.) סוף שמגמר נכסי אביו ומצקש למורו ואינו מוצא וכו' אמרה תורה מוטב ימות וכלי ימות **חייב: וכי יהיה לאיש בן סורר ומורה**. לכשיגיע לכלל איש הבן הזה קורא לו הכתוב בן סורר ומורה:
סני ר' חייא. צמחניתייה הכי משיבא שמי שערות עד שיקיף זקן^(ז) עד שיקיף עטרה:
כי אסא רב דימי. פרשה דהא דתנא עד שיקיף עטרה לאשמועינן הקפת גיד זקן המתחנך דקתני מתני' הקפת גיד קאמר סמוך לציצים ולא הקפת הכיס של ציצים דהוו לנתר הכי טובא:
רב חסדא. סבר קטן שלא הביא שמי שערות מוליד:
לכדרב יהודה. דלמר האי לאיש צבן סורר ומורה עצמו קאי והכי קאמר כשהיה הבן לאיש כלומר כשיגיע לכלל אישות:
ה"ג א"כ **נימא קרא בן לאיש**. דמשמע שפיר דהכי קאמר כי יהיה הבן לכלל איש:
מאי כי יהיה לאיש בן. השתא משמע כשהיה לאיש בן דהאי איש אלאבות קאי ולמעוטי דבנו של קטן פטור לעולם:
ואימא כוליה. האי קרא לכדרב חסדא הוא דאחי למעוטי בנו של קטן אבל קטן עצמו מיחייב דהא בן כתיב וסמוך לגבורתו של איש מנא לן:
ה"ג א"כ **נימא קרא כי יהיה בן איש**. אי"כ דכוליה אלאבות קאי לא לכתוב ביה למי"ד אלא וכי יהיה בן איש סורר ומורה דמשמע בנו של איש ולא בנו של קטן:
מאי. וכי יהיה לאיש למה הקדים לאיש צרישא והוצרך להטיל בו למי"ד:
שמע מינה סרסי. משום דהשתא משמע הכי ומשמע הכי כי יהיה בן לאיש כשיגיע לגבורתו של איש ומשתמע נמי אלאבות כי יהיה לאיש גדול בן ולא שיהיה לקטן בן:
ופליגא דרבה. הא דרב חסדא דלמר קטן שמוליד פטור דלאלמא דקטן מוליד פליגא דרבה:
ואס אין לאיש גואל. גבי גזל ונשבע על שקר דכתיב לעיל מנייה והתודו את חטאתם אשר עשו והשיב את אשמו בראשו והאי אשמו קרן של גולה:
שאין לו גואלים. אין לך אדם בישראל שאין לו גואלים כל זמן שלא כלו בני יעקב הקרוב קרוב קודם:
בגזל הגר. ומת לאחר שנשבע לו ואין לו יורשים:
ואמר

דהני מילי בטענת כפירה והודאה אבל ע"פ עד אחד נשבעים אי נמי בקופץ ונשבע וא"ת והיאך נתגייר כי אמרינן נמי דקטן אית ליה זכייה מדאורייתא ה"מ ישראל אבל עובד כוכבים אמרינן באציהו נשך (ב"מ דף עב.) דכיון דלא אחי לכלל שליחות לית ליה זכייה אפי' מדרבנן ומיהו הא לאו קושיא היא דא"כ תיקשי לן כל גרים היאך מטבילין אותן אלא כיון דזכייתו ידו באין כאחד שאני אבל אי קטן לית ליה זכייה מדאורייתא ודאי קשה היאך שנתגייר וי"ל כגון שנתגיירה אמו כשהיא מעוברת כדלמרי' צפרק הערל (בימות דף עח. ושם) אשת עובד כוכבים מעוברת שנתגיירה בנה אין לריך טבילה ואפשר השתא דלחרי כן יורש את אמו ומיהו קשה מההיא דפ"ק דכתובות (דף יא. ושם) דאמרי' גר קטן מטבילין אותו ע"ד צ"ד ולכל מילי חשיב גר להמירו צבת ישראל וקידושיו קדושין ובניו חוללין ומייצמין ולכל מילי דאורייתא ולא משמע שיהא מטעם דיש כח ציד חכמים לעקור דבר מן התורה חדא דה"מ בשב ואל תעשה והאי קום עשה הוא ועוד מדפרין מאי קמ"ל תנינא זכין לאדם שלא בפניו וגראה דזכייה דגירות לא דמי לשאר זכיות דמה שב"ד מטבילין אותו אינם קום עשורו אלא הוא זוכה בעצמו ובגופו שנעשה גר ונכנס תחת כנפי השכינה והא דפרין דכתובות (שם) תנינא זכין לאדם שלא בפניו ומשני מהו דתימא עובד כוכבים צהפקירא ניחא ליה היינו משום דאס היתה חובתו לא היה לצ"ד להתמנע להכניס גופו בדבר שיש לו חובה ואפילו בתינוק דלאו בר דעת חשיב גר מדמייתי מקטנה פחותה מצת שלשה שהזכייה בעצמו הוא כדפרישית שהמילה והטבילה בגופו וגם מנינו שאבותינו נכנסו לצרית במילה וטבילה והרנאת דמים וכמה קטנים היו בשעת מתן מורה וצפרק עשרה יוחסין (קידושין דף עז.) אמר ר"ש דגירות שנתגיירה פחותה מצת שלש כשירה לכהונה שזורעו בתוליה בישראל ומייתי ראייה מדכתיב בשלל מדין וכל הטף בנשים וגו' והרי פנחס היה עמיהן ואע"ג דאמרינן בכתובות (דף יא.) הגדילו יכולין למחות הא אמרינן דכשגדלו שעה אחת ולא מיחו שוב אין יכולין למחות דמועיל להו מילה וטבילה של קטנות שהיתה בגופם ואין חסירים אלא קצלת מנות ומתוך שגדלו ולא מיחו היינו קצלה:
בידוע

מסורת הש"ם

- ↑ נדה נב., ז' וְלִקְמוֹן עַל־: א) ב"ק קט. קדושין כא., ד) וְדָף גַּזְלָה, ט) עד שיקיף זקן ליתא בס"א, י) וְשִׁין לְדָף פֶּטָה, יא) נָסַם קמ"א, יב) וְדָף סָה וְסָה.

תורה אור השלם ↑ כי יקרה לאיש בן סורר ומורה איננו שמע בקול אביו ובקול אמו ויפרו אותו ולא ישמע אליהם: דברים כא יח ↑ ואם אין לאיש גאל להשיב האשם אליו האשם המושב ליו לבחן מלבד איל הכפרים אשר יכפר בו עָלָיו: במדבר ה ח

מוסף רש"י משביא שתי שערות ועד שיקיף זקן. אבל קודם צ' שערות לאו בר עונשין הוא ומשהקיף זקן ראוי להוליד וצמחנא אמר בן ולא הראוי להיות אב (נדה ב.). התחתון ולא העליון. בלחיו הקפת זקן אמרו בתמחון שלמטה ולא העליון (שם). וכי יש לך אדם בישראל שאין לו גואל. מורע יעקב. בעוד אחד מכל ישראל קיים הוא קרוב לו (קדושין בא.). אס אין לו בן או בת או אח יש לו קרוב עד יעקב אביו הקרוב קרוב יורש (ב"ק סט.). אלא בגזל הגר, ונשבע לשקר דכתיב למעול מעל בסי' (שם).

